

Regionale examenbesprekingen centraal eindexamen Duits vwo 2021 Cumulatief verslag Almelo, Drachten, Grootebroek, Nijmegen, Zwolle

Het CvTE verzoekt ons de volgende tekst vooraf te laten gaan aan dit verslag:

Een belangrijke opmerking vooraf: dit document vervangt het correctievoorschrift van het Cito niet en vult het ook niet aan. Het biedt alleen houvast bij de correctie van open vragen. Het officiële antwoordmodel van het Cito dient te allen tijde te worden gevolgd. Eventuele kritiekpunten ten aanzien van het eindexamen kunnen aan het CvTE worden gemeld.

De besprekingen vonden in Almelo en Nijmegen plaats op 28 mei 2021, in Drachten, Grootebroek en Zwolle op 31 mei 2021. In Almelo namen 13 collega's deel, in Drachten 10, in Grootebroek 7, in Nijmegen 3 en in Zwolle 4. Hun namen staan achter in dit document.

Algemene indruk ALMELO

- Niet te moeilijk wat de vragen betreft
- Vereist een grote woordenschat en algemene kennis
- De teksten zijn goed te volgen wat de argumenten betreft.
- Niet te lang, voor het eerst sinds jaren waren leerlingen eerder klaar.
- Vragen afwisselend, zaten ook wel weggevertjes bij.
- Sommige teksten niet erg moeilijk.
- Na twee jaar met veel lesuitval was dit een goed examen.
- Sommige vragen leken zo gemakkelijk, dat leerlingen daardoor fouten hebben gemaakt. ('Zo gemakkelijk kan het toch niet zijn?')
- Argumentatief was het niet moeilijk, maar er was wel een heel groot palet aan vocabulaire.

Algemene indruk DRACHTEN

- Goed te maken examen, gemakkelijker dan afgelopen jaren.
- Het veld ligt dicht bij elkaar.
- Voor alle profielen maakbaar.
- Leuke, afwisselende teksten.
- Open vragen leken wel gemakkelijker dan het havo-examen
- In tekst 4 en 5 veel fouten gemaakt.

Algemene indruk GROOTEBROEK

- Leuke thema's, aansprekende teksten
- Niet zo moeilijk, soms zelfs makkelijk
- Soms zo makkelijk dat men "ingewikkeld" gaat denken: dit kan het antwoord niet zijn.
- De meeste leerlingen zijn tot het einde van het examen blijven zitten.
- Goede leerlingen hebben opvallend lager gescoord, slechte juist beter.
- Bij doorloop van het examen wordt algemeen geconstateerd dat de meeste vragen duidelijk zijn en de antwoorden voor de hand liggend.

Voor alle duidelijkheid: het correctievoorschrift is leidend.

Algemene indruk NIJMEGEN

Goed op lengte, vrijwel alle leerlingen hebben alle examenvragen kunnen beantwoorden. Prettige afwisseling van lange en korte teksten. Leerlingvriendelijke opbouw met kortere teksten. Tekst 4 leuk. Tekst 5, 6 en 9 sluiten ieder goed aan bij profielvakken. Teksten zijn op niveau, vragen zijn niet al te moeilijk. Het vwo-examen zou meer open vragen mogen bevatten.

Algemene indruk ZWOLLE

Goede tekstkeuze, goede afwisseling lange/korte teksten, vragen over het algemeen duidelijk

Tekst 1

Vraag 1 ALMELO

Leuke eerste vraag om het examen mee te starten

Tekst 2: *Digitale Diät für Studenten*

Vraag 2 ALMELO

Opmerkelijke vraag, omdat het antwoord afwijkt van de hoofdlijn van de tekst.

Vraag 6 ALMELO

- *De studenten moeten het zelf invorderen.*

Er is discussie over het woordje invorderen. Vergadering vindt het geven van een punt te overwegen, maar ook het niet geven van een punt. → 0 of 1 pt.

- *De studenten moeten het digitale dieet zelf invorderen*

Er is discussie over het woordje invorderen. Vergadering vindt het geven van een punt te overwegen, maar ook het niet geven van een punt. → 0 of 1pt.

- *Het initiatief moet van de leerlingen zelf komen.*

Goed: het onderzoek heeft ook betrekking op scholen/ 17-jarigen → 1pt.

- *Studenten moeten zelf zo een digitaal dieet invoeren.*

Goed: in het 2^e deel / met het initiatief komen. Verklaart hij wat hij in het 1^e deel zegt. → 1pt.

- *dat het van de studenten zelf moet komen om aan dit digitaal dieet mee te doen* → 1 pt.

- *De studenten moeten vanuit zichzelf een digitaal dieet nemen.*

Uit dit antwoord wordt duidelijk dat het initiatief bij de student ligt. → 1 pt.

- *Mensen moeten zelf minder in de digitale wereld willen zitten.*

Fout: "mensen" te algemeen → 0 pt.

- *Iemand noemt 'leerlingen' in plaats van 'studenten' -> 1pt*

- *Studenten moeten het zelf regelen -> 1pt*

- *'De studenten moeten het zelf invoeren' -> 1pt.*

- *Het moet van de studenten zelf komen, ze moeten ervoor open staan. -> 1pt*

- *De leerlingen moeten zelf de digitale 'dieet' invoeren..... -> 1pt*

- *De studenten moeten zelf met het dieet bezig gaan en zich er goed aan houden.*

'Bezig gaan' is te zwak → 0 pt.

- *De studenten moeten de invoering hiervan zelf doen* → 1pt.

- *Ze moeten zelf met het voorstel komen.* → 1 pt.

Vraag 6 DRACHTEN

Ipv studenten leerlingen: ok

- *Dat de studenten dit zelf **invorderen**.* 0 pnt
- *De studenten moeten het **invorderen**.* 0 pnt
- vertaling 'einfordern' levert problemen op
- Een aantal leerlingen heeft een extra toevoeging met 'invoeren, uitvoeren' etc ok
- *De studenten zullen zelf stappen moeten ondernemen voor het invoeren van een digitaal dieet en **omgangsetikette*** 1 pnt
- *Dat studenten er zelf mee moeten komen **en het moeten invoeren**.* 1 pnt
- *De voorwaarde is dat de leerlingen het 'digitaal dieet' dan zelf moeten **invoeren**.* 1 pnt
- *Het 'digitale dieet' moet vanuit de studenten zelf komen, **dus zij moeten de maatregel instellen**.* 1 pnt
- *Studenten moeten zich dan ook daadwerkelijk inspannen om geen mobiel te gebruiken.*(Dit is een gevolg) 0 pnt
- *De studenten moeten het zelf **ook willen**.* 1 pnt
- (als parafrase van correctiemodel: 'Het moet net van bovenaf geregeld worden')
- *Dit 'digitale dieet' moeten studenten op eigen initiatief mee **beginnen**.* (op het randje) 1 pnt
- *De studenten moeten dat zelf **instellen**.* (op het randje) 1 pnt
- *De voorwaarde houdt in dat het initiatief van de studenten zelf moet komen **om minder op hun telefoon te gaan zitten**.* 1 pnt
- *Dat studenten er zelf mee moeten komen en dat het dus een eigen verantwoordelijkheid is.* 1 pnt
- *De studenten moeten zelf met het idee komen en het **uitvoeren**.* 1 pnt

Vraag 6 GROOTEBROEK

De kern van een goed antwoord is: *De studenten moeten erom vragen/het opeisen. / Het moet niet van bovenaf worden opgelegd. / Het (initiatief) moet van onderop/de studenten komen.*

Enkele varianten:

- *"Studenten moeten zelf zorgen voor het minderen van het telefoongebruik."* Wij achten dit passabel.
- *"... dat de studenten zelf een digitaal dieet gaan vormgeven":* ietwat krom geformuleerd maar wel begrepen. Wij achten dit passabel.
- *"Studenten moeten het zelf invorderen":* fout

Vraag 6 NIJMEGEN

Studenten moeten zelf met het initiatief komen om digitale apparatuur te gebruiken > 0 punten

Studenten moeten zelf hun verantwoordelijkheid nemen > 1 punt

Vraag 6 ZWOLLE

Er was veel ruimte om de vraag te beantwoorden. Het antwoordmodel was neutraal geformuleerd.

Veel leerlingen hadden deze vraag goed.

Tekst 3 *Drakonische Strafe für Nationalspieler*

Tekst 4 *Kindheitserinnerungen*

Vraag 12 ALMELO

- Een zogenaamde tocht die nooit heeft plaatsgevonden

Goed: de tocht met de luchtballon heeft nooit plaatsgevonden. → 1pt

Een verzonnen tocht

Goed: zie hierboven. → 1pt

Een gemanipuleerde tocht, die je in de realiteit nooit hebt mee gemaakt. → 1pt.

De tocht om een herinnering in iemands hoofd te plaatsen.

Is niet concreet genoeg. → 0 pt.

Als de leerling antwoordt, dat het om een tocht/uitstapje gaat, die/dat niet heeft plaatsgevonden / of fictief is / of zogenaamd heeft plaats gevonden, dan vinden wij dat dit ook acceptabel is. (Let wel dan ontbreekt het woord luchtballon). Alleen het woord tocht/uitstapje is onvoldoende.

Vraag 12 DRACHTEN

- De tocht met hete luchtballonnen 1 pnt

- De afgelegde route van de luchtballon 0 pnt

- De tocht van de vaart met de luchtballon (krom geformuleerd) 1 pnt

Vraag 12 GROOTEBROEK

De kern van een goed antwoord is: *tocht met een luchtballon.*

Enkele varianten

- *“Een beschrijving van de false (met een f!) heteluchtballon”*: fout rekenen. Er wordt naar een tocht gevraagd en niet om een beschrijving van de ballon.

- *“De verzonnen heteluchtballonvaart”*: goed. “verzonnen” correspondeert met “angeblichen” (regel 42)

Vraag 12 NIJMEGEN

Geluk dat regel 42 maar drie woorden bevat, daarom is het woord *tocht* wel te vinden. Maar leerlingen moeten in principe eerst van het Nederlands naar het Duits vertalen. Dat is niet het doel van leesvaardigheid. Tocht heeft ook meerdere betekenissen.

Vraag 12 ZWOLLE

Goed te beantwoorden. Een ballonvaart/ballonrit/ballontocht is prima. Als er iets in het antwoord zit in de trant van “fictief” of “bedacht” is dit ook goed.

Vraag 13 ALMELO

Heel makkelijke vraag, misschien daarom verwarrend.

Vraag 13: DRACHTEN

Probleem: hoe groot is een woordgroep?

- *erstaunlicherweise hatten* 1 pnt

- *Ja, hij heeft het over ‘Erstaunlicherweise’* 1 pnt

Vraag 13 NIJMEGEN

Waarom wordt in de vraag de term woordgroep gebruikt? Dat zet leerlingen op een dwaalspoor.
- *Erstaunlicherweise hatten in der Beschreibungsgruppe 82 Prozent der Probanden falsche Erinnerungen* > 1 punt

Vraag 15 ALMELO

Heel lastige vraag. Als je naar de signaalwoorden kijkt is het een 'Einräumung'. Echter als je naar de betekenis kijkt (de schrijver maakt een grapje), en je snapt de ironie... dan geef je het foute antwoord.

De laatste zin is eigenlijk alleen maar ironisch. En dat antwoord staat er niet bij. En dat is wel heel jammer. En dat had wel moeten.

Het is natuurlijk ook wel een 'Einräumung', omdat het wordt ingeleid met het woord 'wobei.....'. 'Einräumung' moet het zijn. Met de ironische toon is (helaas) niets gedaan bij de antwoordopties.

Vraag 15 GROOTE BROEK

Bij beide vragen 15 en 21 is het juiste antwoord "Einräumung". Dit zou de leerlingen op het verkeerde been kunnen zetten.

Tekst 5 Die Tücken des Booms

Tekst 5 ALMELO

Deze tekst vereist tot op zekere hoogte economisch inzicht.

Vraag 18 ALMELO

Antwoord staat in regel 13/14, maar is wel moeilijk. Ook wij docenten moesten zoeken naar het antwoord. Het antwoord stond erg ver af van de Textstelle waar gekeken moest worden.

Vraag 19 ALMELO

Er is discussie over werkwoordsvormen bij stelling 2 en 3 over de vraag of zaken nog gaan gebeuren of dat de zaken al gebeurd zijn.

'*Uitkeringen worden verlaagd*' → maakt dat het antwoord fout? Uitkomst van de discussie: Nee, want het komt wel ter sprake en dat was de vraag ook, of het ter sprake kwam.

Vraag 20 ALMELO

Leerlingen moeten het woord paradox kennen.

Vraag 21 ALMELO

Het is jammer dat zowel bij vraag 15 alsook bij vraag 21 het antwoord 'Einräumung' moet zijn. Als je het bij 15 niet snapt, doe je het bij 21 ook weer fout.

Vraag 21 GROOTE BROEK

Bij beide vragen 15 en 21 is het juiste antwoord 'Einräumung'. Dit zou de leerlingen op het verkeerde been kunnen zetten.

Vraag 22 ALMELO

Kijkend naar de gegeven antwoorden zou het gepast zijn geweest als de vraag geweest zou zijn 'Geef een **concreet** voorbeeld'. Deze vraag is wel heel erg onderscheidend, heel erg veel leerlingen hebben hem fout gedaan, was dat ook echt op deze manier de bedoeling? Als er gevraagd was naar een

concreet voorbeeld gevraagd zou zijn dan was het helder geweest dat het woord 'aandelen' gebruikt had moeten worden.

Wij hebben vastgesteld, dat in Duits matige leerlingen, maar met economie in hun pakket, deze vraag vaker goed hadden dan de andere leerlingen. Ook heel goede leerlingen (voor het vak Duits) hadden deze vraag niet goed.

In de gegeven antwoorden zijn wij ervan uitgegaan, dat we het woord 'aandelen' in ieder geval terug moesten zien. Zo niet, dan geen punt. Dus alle onderstaande antwoorden → geen punt.

- *De regering moet gaan bevorderen dat de grote massa gaat ondernemen. Zodat loon wordt vervangen door kapitaalinkomen.* → fout: omdat het woord aandelen ontbreekt.
- *De Duitse regering moet een groot programma bevorderen om veel meer mensen in ondernemingen te laten deelnemen.* → fout: 'aandelen' ontbreekt.
- *De regering moet ervoor zorgen dat mensen massaal gaan deelnemen aan ondernemingen.* → fout: zie hierboven, 'aandelen' ontbreekt.
- *De regering moet met een groot programma eisen dat veel meer arbeiders in de onderneming deelnemen* → 0 pt.: niet concreet genoeg.
- *'betrokken bij ondernemen'* → 0 pt.
- Heel vaak: *deelnemen* → 0 pt.
- *Een programma om een grote massa, kennis te laten maken met ondernemen* → 0 pt.
- *De Duitse regering moet ook een project bevorderen die de bevolking bij de ondernemer brengt* → 0 pt.
- *De regering moet een groot programma uitvoeren dat de massa helpt met ondernemen* → 0 pt.
- *Een groot project steunen waar ze veel mensen in het ondernemen betrekken* → 0 pt.
- *Het tweede advies is dat de overheid moet gaan zorgen voor het ontstaan van meer ondernemers* → 0 pt.
- *Dat de regering een programma opzet om de massa in de onderneming te betrekken* → 0 pt.

Vraag 22 DRACHTEN

'Aktionäre' geven aan dat het om aandelen gaat.

- alle antwoorden met *'deelnemen aan ondernemingen/de onderneming'* 0 pnt
- Bv: *Om via een programma meer mensen aan ondernemingen **deel te laten nemen.*** 0 pnt
- *Met een programma ervoor zorgen dat de grote massa deelneemt in de winst van bedrijven.* 0 pnt
- *De regering moet **boedels aan bedrijven verschaffen** om mensen aan te zetten tot het kopen van aandelen.* 0 pnt
- *Ze moeten ervoor zorgen met een groot programma dat meer mensen deelnemen aan ondernemingen.* 0 pnt
- *Ze moeten een programma steunen dat de grote massa's aanmoedigt te investeren in en echt betrokken te zijn bij het bedrijf.* 0 pnt
- *De Duitse regering moet met een groot programma **onderzoeken** of de winst van bedrijven verdeeld kan worden onder werknemers d.m.v. aandelen.* 0 pnt

Vraag 22 GROOTEBROEK

De kern van een goed antwoord is: *(De overheid moet stimuleren) dat (meer) mensen/werknemers aandeelhouder (van bedrijven) moeten worden/aandelen moeten kopen.*

Deze vraag is door veel leerlingen fout beantwoord. Na de signaalwoorden "Zum einen" (regel 52) en "zum anderen" (regel 57) hebben de meesten niet verder gelezen dan "dass sich breite Massen an den Unternehmen beteiligen", terwijl dat deelnemen pas in de volgende zin wordt toegespitst op het

kopen van aandelen of het worden van aandeelhouders. Dat laatste element moet dus in het antwoord terug te vinden zijn.

Enkele varianten:

- "... dat de winst gedeeld wordt met de grote massa": fout
- "een programma om ondernemen (beleggen aandelen) te bevorderen": wij achten dit passabel.
- "bij de bedrijven aansluiten en participeren": fout
- "... een programma starten waarmee ondernemers meer winst met de massa (werknemers) delen": fout

Vraag 22 ZWOLLE

Het antwoord volgens het correctiemodel is ongelukkig gekozen. Veel leerlingen hebben het antwoord gezocht in de zin ervoor en veel variaties bedacht op de vertaling van "beteiligen". Zij hebben niet zo zeer naar de zin erna gekeken. Moeilijke vraag met maar weinig goede antwoorden. Er moet iets in het antwoord zitten in de trant van "aandelen", "beleggen", investeren (financieel).

Vraag 23 ALMELO

Erg lastig. Het 'Einkommen der deutschen Volkswirtschaft' zou ook nog passen bij alinea 8 en 1. Collega's vinden dit een moeilijke vraag, waar wel wat vraagtekens bij geplaatst kunnen worden. Maar B is het beste antwoord: er staat 'einige staatliche Eingriffe'. Naast inkomen wordt namelijk onderwijs ook genoemd.

Tekst 6 All is in the River

Vraag 22 NIJMEGEN

Aandeelhouder(schap) komt bijna niet voor in de antwoorden van de leerlingen. Dat moet wel in het antwoord staan.

Heel veel leerlingen halen het antwoord uit de zin 'Zum anderen ... Unternehmen beteiligen'. 'Sich beteiligen an einem Unternehmen' betekent vooral investeren in een bedrijf. Vertaling van *sich beteiligen* als 'deelnemen aan' is correct, maar zorgt ervoor dat het niet direct om investeringen / aandelen gaat. Daardoor zorgt het voor vaag taalgebruik en verdwijnt het aandeelhouderschap direct naar de achtergrond. De vraag is ongelukkig gesteld en zet leerlingen op een dwaalspoor.

Vraag 27 ALMELO

Als iemand de moedertaal wel noemt, maar veel tekst daarbij schrijft...: als de tekst klopt dan goedkeuren. Het element van de moedertaal is het belangrijkste kenmerk van het antwoord. → 1pt.

- De moedertaal **komt telkens weer omhoog**, waardoor de moedertaal onderdrukt moet worden.

Goed: eerste deel geeft aan dat de moedertaal interfereert; tweede deel dat je dat dus moet tegengaan om de andere taal correct te spreken.

- Een stukje van de moedertaal **schiet er vast bij tussen**.

Goed: 'schiet er bij tussen': = interfereert.

- Omdat de moedertaal functioneert als een basis tussen twee talen → 1 pt.

Vraag 27 DRACHTEN

- Ze denken in hun moedertaal en dat komt boven in de nieuwe taal 1 pnt
- de moederspraak 0 pnt
- iets niet weten en dan wordt de moedertaal weer gebruikt. 1 pnt
- Dingen uit de moedertaal die op iets uit de nieuwe taal lijken. 0 pnt

- *Bij het leren van een nieuwe taal blijft de moedertaal invloed hebben op de kwaliteit daarvan.* 1 pnt
- *De dominante taal die men beheerst.* 1 pnt
- *de moedertaal schiet er tussendoor* 1 pnt
- *de geboortetaal* 1 pnt
- *Tijdens het leren van de nieuwe taal functioneert de moedertaal er nog tussen in.* 1 pnt

Vraag 27 GROOTEBROEK

Het goede antwoord: “de moedertaal” werd als té voor de hand liggend beschouwd.

Enkele varianten:

- *“Ze denken met de taal uit het land van herkomst”*: deze hoeft niet per definitie hetzelfde te zijn als de moedertaal. Waarschijnlijk wel goed bedoeld: voordeel van de twijfel.
- *“Men heeft de oude taal nog niet goed geblokkeerd”*. Fout: een oude taal is iets anders dan een moedertaal.
- *“De moedertaal wordt onderdrukt. Zo ontstaat verwarring”*: wij achten dit passabel.
- *“De andere taal”*: niet specifiek. Fout
- *“De moedertaal ‘glijpt’ aanvankelijk tussen de taal door”*: wel begrepen.

Vraag 27 NIJMEGEN

Is deze vraag goed gesteld? *Attrition* is de langzame erosie van de eigen taal (regel 7). Dat heeft niet direct iets te maken met verhaspelingen in de nieuwe taal.

Tekst 7 Trendsport

Tekst 8 Jetzt im Kino

Tekst 9 Sauberer, teurer, weniger!

Vraag 33 ZWOLLE

Het antwoord dekt de lading niet. Niet eenduidig of het A of B moest zijn.

Vraag 35 GROOTEBROEK

Verbazing over het aantal te behalen punten: 3 correcte antwoorden van de 5 leveren toch nog een punt op.

Vraag 37 GROOTEBROEK

Een wel/niet-vraag met 8 items en maar liefst 4 te verdienen punten is ongelukkig geplaatst zo tegen het einde van het examen.

Vraag 38 ALMELO

Wat pittiger. Entwurf = Vorschlag (synoniem). Er is twijfel over het woord Utopie, of dat wel fout genoeg is om echt fout te zijn. Het woord Entwurf is wel het beste.

Vraag 38 ZWOLLE

Antwoord D (Utopie) mag volgens de tekst ook goed zijn. Dit is goed te verdedigen.

Tekst 10 Ruhm

Tekst 11 1 Millimeter

Vraag 40 ALMELO

Een aantal leerlingen heeft niet geciteerd, maar ook vertaald. Daarmee geven ze wel aan dat ze de juiste woorden hebben gevonden, maar ze hebben zich niet gehouden aan de opdracht (= citeren). Wat vinden wij belangrijker: dat ze zich houden aan de opdracht, of dat ze de juiste woorden hebben gevonden?

Wij stellen voor om het correctievoorschrift zó aan te passen, dat het een correcte vertaling van de twee betreffende woorden ('verwering' en 'afbraak van gesteente') geeft.

Reden: Een leerling die de twee gevraagde woorden vertaalt geeft wel blijk van tekstinzicht.

Bovendien wordt hier eerst een vraag gesteld, waar je eigenlijk in het Nederlands op wilt antwoorden. Echter daarna volgt nóg een opdracht, namelijk *citeer*. De vraag had beter in één vraag verwoord moeten worden, die dan had moeten beginnen met de opdracht 'citeer de twee woorden.....'

Opmerkingen

Sommigen aanwezigen gaven aan, dat in oudere examens soms ook een vertaling in het correctievoorschrift toegevoegd werd bij citeervragen en dat toen ook de vertaling goed gerekend werd. Dat schept verwachtingen naar de toekomst. Ook die reden willen we het CvTE verzoeken het correctievoorschrift dienovereenkomstig aan te passen.

Vraag 40 DRACHTEN

Waarom mag een goede vertaling (i.p.v. citaat) niet goed gerekend worden?

Vraag 40 GROOTEBROEK

Er wordt duidelijk naar een citaat gevraagd. Als het antwoord in het Nederlands wordt gegeven, ook al is het inhoudelijk goed, dient het dus fout te worden gerekend. De opmerking boven aan blz. 2 van het vragenboekje laat niets aan duidelijkheid te wensen over: *"Let op: beantwoord een open vraag altijd in het Nederlands, behalve als het anders is aangegeven"*. Bovendien: de vraag goed lezen is ook een vaardigheid. Misschien had het geholpen als het woord "citeer" vet gedrukt was geweest.

Vraag 40 NIJMEGEN

Ja, je moet hier citeren. Een perfecte vertaling van de twee woorden toont aan, dat de leerling tekstbegrip heeft. Dat is het doel van het examen. Waarom is in het havo-examen citeren vet gedrukt en in het vwo-examen niet?

Waarom is een soortgelijke opmerking uit het havo- en vwo-examen van 2018 (Opmerking: Het scorepunt wel toekennen als op een andere manier de juiste zin is aangegeven.) of de opmerking uit vwo 2019 (Opmerking: Ook scorepunt toekennen als op een andere manier de juiste zin is aangegeven.) niet meegenomen in het correctievoorschrift?

Vraag 40 ZWOLLE

Sommige leerlingen hebben de 2 kernwoorden gevonden maar vertaald en dat was niet de bedoeling. Er stond "citeren". Dit hebben velen over het hoofd gelezen. Wellicht omdat het de laatste vraag van het examen was of omdat de instructie "citeren" later in de vraag genoemd werd.

Deelnemers Almelo

Stef Hudepohl (CSG Het Noordik, Almelo)
Karin van der Zijden (Het Stedelijk Lyceum, Enschede)
Barbara Heeb (Het Erasmus, Almelo)
Freddy Walhof (Het Bataafs Lyceum / OSG Hengelo, Hengelo)
Karel Tijhuis (Het Erasmus, Almelo)
Basia Bronakowska (Twents Carmel College, Oldenzaal)
Fred Bouwhuis (Het Bataafs Lyceum / OSG Hengelo, Hengelo)
Agnieszka Kosmala (Vechtdal College, Hardenberg)
Kees van Eunen (namens Levende Talen)
Agnes Dijkstra (Dorenweerd College, Doorwerth)
Anouk Prijs (Bonhoeffer College, Enschede)
Laura Hendrixen (Het Assink Lyceum, Haaksbergen)
Ria van den Berg-Scheffer (Minkema College, Woerden)

Voorzitter: Stef Hudepohl

Notulist: Karel Tijhuis

Deelnemers Drachten

Claudia Müller, Gymnasium Piter Jelles
Anette Rutgers-Kingma, CS Vincent van Gogh
Berndt Assies, RSG Magister Alvinus
B. Knol, SG Aletta Jacobs
Dirk Klein, Levende Talen
Erwin de Vries, Willem Lodewijk Gymnasium
Henk Siegers, Piter Jelles
Kees van Woerkom, OSG Sevenwolden
Berber Postema, Drachtster Lyceum
Gaby Hermans, Drachtster Lyceum

Deelnemers Grootebroek

Carmen Becker, Tabor College Werenfridus, Hoorn
Linda Brondsema, RSG Enkhuzen
Henk van Noortwijk, Tabor College Werenfridus, Hoorn
Karin Riepma, CSG Jan Arentsz, Alkmaar
Paul Stevelmans, sectiebestuur Levende Talen
Irmgard Trabold, Martinus College Grootebroek
Sabine Veenendaal, Atlas College Hoorn

Deelnemers Nijmegen

Maud van Bree, OBC Bommel
Stijn Heusschen, Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen en sectiebestuur Duits Levende Talen
Paul Stevelmans, sectiebestuur Duits Levende Talen

Deelnemers Zwolle

S. Sanders
S. Osburg
G. Bosveld
A. Boessling